

Fodermangel og mangel på naturpleje

tekst og foto: Bjørn Petersen

I sommeren 2018 var der store foderproblemer til husdyr på grund af den langvarige sommertørke, som klimaekspertene har lovet flere af i fremtiden, som supplement til monsterregn og kraftige storme samt isløse vintre.

Der blev derfor lavet forskellige nødløsninger, som var nødvendige i den akutte tørkesituation, ”vi” ikke havde forberedt os på. Nogle bedre end andre.

Blandt andet tilskudsfodring i folde, der egentlig ikke må tilskudsfodres i, for at undgå næringsbelastning.

Det er godt at man gør noget ekstra for at bevare græsning på enge og andre naturarealer, -selv med tilskudsfodring- i denne specielle situation. Men bemærk at med rettidig omhu havde det været muligt at slå 2 fluer med ét smæk: Lokalt produceret foder (fri for import) + pleje af tilgroet natur.

Foderkrisen i Danmark (og Sverige m fl steder) fremhæver det paradoks at husdyrproduktion i høj grad beror på foderimport samtidig med at store mængder planteprotein vælter op og forårsager massiv tilgroning af udyrkede arealer. Mens folde og græsmarker var tørre og afsvedne, var masser af tæt tilgroede moser, rørskov og andre områder ved at kvæles i alt for meget vegetation - som ødelægger tidligere tiders blomstrende og sommerfuglesvirrende enge.

Alene al den kæmpebjørneklo, som kommuner og lodsejere kæmper med: Køer elsker dem; de kaster sig over det, hvis man smider det ind i deres fold. Kan det

høstes, fermenteres og serveres uden at personale udsættes for den giftige aerosol, er der meget mad, bare dér. Tørret brændenælde er sundt og nærende og brænder ikke. Snerler, tagrør, hjortetrøst, kvan, masser af husdyrmat, og mange steder er det endda stadig friskgrønt.

De fleste kommuner har steder med skrigende behov for naturpleje. Endda tildels i folde, der er indhegnede og tidligere har været græsset. Tænk fx på engene langs åen i Gevninge Fæld (Lejre), der i den grad burde græsses igen. Masser af friskgrøn vegetation hele sommertørken igennem.

I Roskilde kommune besøgte jeg en stor mose, der er blevet indhegnet med kommunal støtte, men hvor der slet ikke er køer nok til at tilnærmelsesvis at åbne vegetationen tilstrækkeligt. Og ejheller gøre ret stort indhug i de mange kæmpebjørneklo på stedet. Jeg kunne nævne og pege på mange andre arealer; med eller uden eksisterende indhegning.

Fra bl a Sverige og Finland ved jeg at køer kan udrette reelle mirakler, selv i tæt krat. Selvfølgelig afhængigt af græsningstryk og tid.

Danske husdyrrejsers problemer med fodermangel i sommeren 2018 skyldtes ikke mangel på spiseligt plantemateriale i nærområderne, men mangel på ... infrastruktur? tradition? samarbejdsevne?.... til flytning af dyrene og / eller høst, transport og konservering.

Det ligner lidt noget natur-TV, jeg så engang om en sulten skildpadde, der var så stærkt tilpasset til én og kun én bestemt slags plante, at den trods overflod af grønt i miljøet var ved at dø af sult.

Det er klart og oplagt at uden rutiner og materiel etc, kan det kun vanskeligt lade sig gøre at udnytte andre fødekilder end dem, der fra starten er planlagt med. Det er også klart at uden koncepter og samarbejdskultur, kan disse rutiner og materiel ikke udvikles.

I Sverige og Norge, hvor flere småbønder arbejder lavteknologisk, findes -bl a i Facebook- flere udvekslings-tjenester hvor udbydere af græsningsfolde og / eller høstet materiale kan møde ejere af sultne dyr. I Norge ”eksperimenterer” nogle med at høste løvhø som i gamle dage (og andre er faktisk aldrig holdt op med det).

Man kan forestille sig høst i rørskov og tilgroede enge, fx langs Værebros å, Lille Skensved å, Hove å og andre vandløb med både store kæmpebjørneklo-problemer, og anden ”slørende opvækst”.

Antagelig er også invasive pileurter og balsaminer enten udmærket foder eller brugbart nødfoder.

Høst med kommunalt ejet og drevet let materiel med ballondæk (ligesom det, Vejle kommune eksperimenterer med), og derefter ensilering. Mange steder i landet har problemarter og forskellige plejebehov.

Måske også tidlig høst og ensilering af vejkanternes draphavre, vild kørvel og pastinak i et stadie, hvor det vil gavne andre, sjovere planter.

..... Det KAN måske overflødiggøre både nøds-lagtninger og kompensation for manglende resiliens ved dé kommende langvarige sommertørker, vi for flere år siden er blevet advaret om som effekt af klimaændringerne.

Selvfølge skal det sættes i system. Det er klart at man ikke lige på en studs kan gøre alt det klart. Men det er slet ikke er så verdensfjernt, som nogle måske tankeløst vil affeje det som. Det er opmuntrende at se de få, men sundt fornuftige tiltag / tilløb i den retning, især i Norge og Sverige, og jeg er overbevist om at det KAN blive en del af en mere bæredygtigt indrettet landskabsforvaltning i fremtiden.

<https://www.facebook.com/groups/445229422317268/permalink/943552499151622/>

<https://www.facebook.com/groups/124524776142/permalink/10155410504606143/>

<https://mailchi.mp/baa2c3e71b1a/nrverket-svenska-kulturlandskap-extra-utskick-180803-?e=a557878d03>